

Els homes m'expli- quen coses

Rebecca Solnit

Traducció de Marina Espasa

ELS HOMES M'EXPLIQUEN COSES

EL FIL D'ARIADNA
96

Títol original: *Men Explain Things to Me*

© 2014 Rebecca Solnit

© 2016 Marina Espasa, per la traducció

© Ana Teresa Fernández, per les imatges

© 9 Grup Editorial, per l'edició

Angle Editorial

Muntaner, 200, àtic 8a · 08036 Barcelona

T. 93 363 08 23

www.angleeditorial.com

angle@angleeditorial.com

Primera edició: novembre de 2016

ISBN: 978-84-15307-51-8

DL B 22283-2016

Imprès a Romanyà Valls, SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la seva incorporació a un sistema informàtic, ni la seva transmissió
en cap forma ni per cap mitjà, sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació
o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

Rebecca Solnit

ELS HOMES M'EXPLIQUEN COSES

Traducció de Marina Espasa

Imatges d'Ana Teresa Fernández

Angle Editorial

*A les àvies, als qui treballen per la igualtat,
als somiadors, als homes que ho entenen,
a les dones joves que tiren endavant,
a les més grans que els van obrir camí,
a les converses sense fi i a un món que permeti
que l'Ella Nachimotivz (nascuda el gener del 2014)
floreixi amb tot el seu esplendor.*

Índex

1. Els homes m'expliquen coses 11
 2. La guerra més llarga 27
 3. Mons que xoquen en una suite de luxe
Quatre idees sobre l'FMI, la injustícia global i un desconegut
en un tren 49
 4. Elogi de l'amenaça
Què vol dir de debò la igualtat en el matrimoni 65
 5. L'Àvia Aranya 73
 6. La foscor de Virginia Woolf
Abastar l'inexplicable 89
 7. La síndrome de Cassandra 111
 8. #YesAllWomen
Les feministes reescriuen la història 131
 9. La capsa de Pandora i el cos de policies voluntaris 149
- Crèdits de les imatges 167
- Agraïments 169

CAPÍTOL I

Els homes m'expliquen coses

2008

Encara no sé per què la Sallie i jo ens vam molestar a anar a aquella festa dalt d'un turó boscós a sobre d'Aspen. Tothom era més gran que nosaltres, grans en distinció i en grisori, i prou grans perquè nosaltres, que ja havíem passat els quaranta, fóssim les jovenetes de l'ocasió. La casa era fabulosa —si us agraden els xalets d'estil Ralph Lauren—: una robusta torre de luxe a dos mil set-cents metres d'altura plena de banyes de cèrvids, molts kílims i una estufa de llenya. Ens estàvem arreglant per marxar quan el nostre amfitrió va dir: «No, quedeu-vos una mica més, que així puc parlar amb vosaltres». Era un home que imposava i que havia fet molts diners.

Ens va fer esperar mentre els altres convidats s'escolaven enfora cap a la nit d'estiu i després ens va fer seure a la seva taula de fusta massissa i em va dir:

—I doncs? M'han dit que has escrit algun llibre?

—Uns quants, de fet —vaig contestar.

I va dir, de la mateixa manera en què animes el fill de set anys del teu amic perquè t'expliqui com li van les classes de flauta:

—I de què van?

Anaven d'unes quantes coses diferents, els sis o set que aleshores havia publicat, però vaig començar a parlar només del més recent aquell dia d'estiu del 2003, que es titulava *River of Shadows: Eadweard Muybridge and the Technological Wild West*. Era un llibre sobre l'anihilació del temps i l'espai i la industrialització de la vida de cada dia.

Em va tallar de seguida que vaig mencionar Muybridge:

—¿I ja has sentit a parlar del llibre tan important sobre Muybridge que ha sortit aquest any?

Jo estava tan ficada en el paper assignat d'ingènua que era del tot capaç de contemplar la possibilitat que un altre llibre sobre el mateix tema hagués sortit alhora que el meu i que, per alguna raó, m'hagués passat per alt. Ell ja m'estava parlant d'aquell llibre tan important... amb aquell aire estufat que identifico tan bé en un home quan parla sense aturador mentre fixa els ulls en l'horitzó llunyà i borros de la seva autoritat.

Un moment: deixeu-me dir només que la meua vida està ben amanida d'homes adorables, amb una llarga successió d'editors que m'han animat des que era jove, m'han escoltat i m'han encoratjat i publicat, amb un germà petit infinitament generós, amb amics esplèndids dels quals es podria dir que (com l'empleat dels *Contes de Canterbury* que encara recordo de les classes del senyor Pelen sobre Chaucer) «aprendria i als quals ensenyaria alegrement». Però hi ha aquests altres homes, també. La qüestió és que el senyor Molt Important no parava de xerrar amb vanitat sobre aquell llibre que jo hauria d'haver conegut quan la Sallie el va interrompre per dir:

—És el seu llibre.

O va provar d'interrompre'l, vaja.

Però ell continuava a la seva. La Sallie va haver de dir «És el seu llibre» tres o quatre vegades abans no es va donar per vençut. I aleshores, com en una novel·la del segle XIX, va empal·lidir. Que jo fos l'autora d'aquell llibre tan important que va resultar que ell no havia llegit (només una referència a la *New York Times Book Review* uns quants mesos abans) va confondre tant les categories cristal·lines en què s'estructurava el seu món que es va quedar estupefacte i mut... durant uns instants, abans de tornar a engegar el discurs. Com que érem dones, vam esperar educadament a ser fora de l'abast de la seva capacitat auditiva per començar a riure, i encara no hem parat de fer-ho.

M'agrada aquesta mena d'incidents, en què les forces que normalment són esmunyedisses i difícils d'identificar es posen a serpentejar entre l'herba i es fan tan òbvies com, no sé, una anaconda que s'acabés de menjar una vaca o com un cagarro d'elefant a la catifa.

El pendent rellescós dels silencis

Sí, gent de tots dos sexes apareix a les festes per parlar sense aturador sobre coses irrellevants i sobre teories de la conspiració, però la confiança a l'hora de barallar-se a cara descoberta típica d'algú del tot ignorant està del tot lligada al sexe, almenys pel que fa a la meva experiència. Els homes m'expliquen coses, a mi i a les altres dones, sàpiguen o no de què estan parlant. Alguns homes.

Totes les dones saben de què estic parlant. És aquesta arrogància la que posa les coses difícils, a vegades, a qualsevol dona en qualsevol camp; la que els impedeix expressar una opinió o ser escoltades quan han gosat dir-la; la que empeny les dones joves a callar tot indicant-los —de la mateixa manera en què ho fa l'assetjament als carrers— que aquest no és el seu món. Ens entrena a dubtar de nosaltres mateixes i a limitar-nos alhora que exercita l'excés de confiança, mai corroborada, dels homes.

No em sorprendria que part de la trajectòria de la política nord-americana des del 2001 hagués estat modelada pel que podríem anomenar la incapacitat d'escoltar Coleen Rowley, la dona de l'FBI que va elaborar uns informes que prevenien el perill d'Al-Qaeda, i estic segura que va ser modelada per una administració Bush a la qual no es podia dir res, ni tan sols que l'Iraq no tenia lligams amb Al-Qaeda ni armes de destrucció massiva, o que la guerra no seria un «camí de roses». (Ni tan sols homes experts van poder penetrar la fortalesa de la petulància d'aquella administració.)

L'arrogància potser va tenir alguna cosa a veure amb la guerra, però aquesta síndrome és una guerra a la qual gairebé qualsevol dona s'enfronta cada dia, una guerra contra ella mateixa també, una creença en la seva superfluitat, una invitació al silenci, una guerra de la qual una carrera d'escriptora bastant bona (amb molta feina de recerca i una pila de fets desplecats amb correcció) encara no m'ha alliberat del tot. Al capdavall, hi va haver un moment, allà a la festa, en què estava disposada a permetre que el senyor Important

i la seva confiança activa enderroquessin la meua certesa, que va trontollar.

No oblideu a mi que se m'ha fet notar en moltes més ocasions que a la majoria de les dones que tenia el dret de pensar i de parlar, i que he après que una certa quantitat de dubtes sobre una mateixa són una bona eina a l'hora de corregir, entendre, escoltar i progressar, encara que en una quantitat excessiva siguin paralitzadors, i que la confiança total en un mateix produeix idiotes arrogants. Hi ha un punt intermedi entre aquests pols cap a on els dos sexes han estat empesos, un cinturó equatorial càlid on es dona i es rep i que és on tots ens hauríem de trobar.

Hi ha versions molt més extremes de la nostra situació en països com, per exemple, alguns de l'Orient Mitjà, on el testimoni d'una dona no té valor legal, és a dir, que una dona no pot testificar que ha estat violada sense que un testimoni masculí contradigui el violador. Cosa que rarament passa.

La credibilitat és una eina de supervivència bàsica. Quan era molt jove i només començava a entendre de què anava el feminisme i per què era necessari, tenia un nòvio l'oncle del qual era físic. Un Nadal, ens explicava, com si es tractés d'un tema lleuger i divertit, com la dona d'un veí del seu barri ple de terroristes potencials havia sortit de casa corrent i despullada a mitja nit xisclant que el marit l'estava intentant matar. ¿Com sabies que no l'estava intentant matar?, vaig preguntar. Ell va explicar, amb paciència, que eren una parella de classe mitjana molt respectables. I que, per tant, això que «el marit l'estava intentant matar» no

era una explicació creïble del fet que ella estigués fugint de casa vociferant que el marit intentava matar-la. Que, d'altra banda, estava boja...

Fins i tot aconseguir una ordre d'allunyament —una eina legal força nova— requereix adquirir la credibilitat per convèncer els jutges que un home és una amenaça, a més d'aconseguir també que després els policies l'apliquin. Les ordres d'allunyament, de tota manera, moltes vegades no serveixen. La violència és una manera de silenciar la gent, de negar-ne la veu i la credibilitat, de ratificar el teu dret a controlar el seu dret a existir. Unes tres dones al dia són assassinades pels seus marits o exmarits en aquest país. És una de les principals causes de mort de les dones embarassades als Estats Units. Al cor de la lluita del feminisme per aconseguir que la violació, o la violació durant una cita, la violació dins del matrimoni, la violència domèstica i l'assetjament en un lloc de feina siguin considerats crims, hi ha hagut la necessitat de convertir les dones en creïbles i audibles.

Tendeixo a creure que les dones van adquirir l'estatus d'éssers humans quan aquesta mena de fets van començar a ser presos de manera seriosa, quan les coses que ens aturen i ens maten van ser contrarestades de manera legal, des de mitjan anys setanta, força després del meu naixement. I a qualsevol que estigui a punt de començar a discutir que la intimidació sexual en el lloc de feina no és una qüestió de vida o mort, que recordi que la caporal dels marines Maria Lauterbach, de vint anys, sembla que va ser assassinada pel seu col·lega de rang més alt una nit d'hivern mentre esperava per testificar que ell l'havia violada. Van trobar les restes

cremades del seu cos embarassat al cremador del jardí de darrere de casa seva.

Que ens diguin, de manera categòrica, que ell sap de què parla, i ella no —encara que sigui en la part més petita d'una conversa— perpetua la lletjor d'aquest món i n'oculta la llum. Després d'haver-se publicat el meu llibre *Wanderlust* l'any 2000, vaig descobrir que era molt més capaç de resistir els atacs a les meves percepcions i interpretacions. En aquella època, vaig oposar-me al comportament d'un home un parell de vegades, i en els dos casos se'm va dir que l'incident no havia passat com jo deia, que estava sent subjectiva, delirant, recarregada, deshonest: en una paraula, dona.

Durant la major part de la meua vida, hauria dubtat de mi mateixa i hauria cedit. Tenir una projecció pública com a historiadora em va ajudar a mantenir-me ferma, però poques dones aconsegueixen aquesta munició, i molts més milions de dones deuen estar allà a fora en aquest planeta de set mil milions de persones aguantant que se'ls digui que no són testimonis fiables de les seves vides, que la veritat no és propietat seva, ni ara ni mai. Això va molt més enllà dels homes que expliquen coses, però forma part del mateix arxipèlag d'arrogància.

Els homes m'expliquen coses, encara. I cap home se m'ha disculpat mai per haver-me explicat, malament, coses que jo sé i ell no. No ho han fet, però segons les dades d'esperança de vida, em queden uns altres quaranta-i-tants anys per viure, és a dir, que podria passar. Per si de cas, no m'aguanto la respiració mentre espero.